

Tien jaar Educatie- en competentiestudies

Wetenschap in school

Het was de bedoeling om klein te blijven, maar in tien jaar tijd groeide de leerstoelgroep Educatie- en competentiestudies van 2 fte naar zo'n veertig medewerkers en achttien promovendi. Ze verbindt wetenschap met onderwijs, en niet zonder succes. Na tien jaar kijkt hoogleraar Martin Mulder terug en vooruit.

TEKST EN

FOTOGRAFIE

leonie barnier

In 1998 zou de leerstoelgroep Agrarische Onderwijskunde van de universiteit van Wageningen nog opgeheven worden. Maar in oktober 2001 kwam er een doorstart en kreeg de leerstoelgroep als belangrijkste taken de verantwoordelijkheid voor de lerarenopleiding en dienstverlening: onderwijskundig onderzoek in een praktisch jasje voor en met het agrarisch onderwijs. Een exponentiële groei volgde. Aan het woord is hoofd van de leerstoelgroep Educatie- en competentiestudies (ECS), hoogleraar Martin Mulder.

Waardoor die groei?

“Ik heb steeds gezien dat er een enorme potentie was om vraagstukken van onderzoek te verbinden met vraagstukken in de praktijk. Ook al is het groen onderwijs in Nederland maar een kleine sector, het bedient toch zo'n 50.000 studenten. En er zijn heel veel instellingen die met heel veel vragen zitten. Aan de andere kant heb je de wetenschap die het interessant vindt om met die vragen bezig te zijn. Die brug heb ik gecreëerd, ik heb geprobeerd onderzoek en praktijk op elkaar af te stemmen en te integreren. Zo, dat de onderzoekers ervaren wat er leeft in de scholen. Dat is vaak goed gelukt, en soms ook wat minder. Maar dat is de kern van het succes.

Het tweede is misschien mijn managementstijl. Medewerkers krijgen veel ruimte en vrijheid. Zij kunnen zelf een richting geven aan hun projecten binnen de kaders die we hebben afgesproken. Daarmee creëer je een plezierige werkatmosfeer. Natuurlijk is er sprake van prestatiedruk, maar we hebben een buitengewoon boeiende groep die het leuk vindt om met elkaar te werken.”

Waarom educatie- en competentiestudies speciaal voor groen onderwijs?

“Mijn voorgangers zeiden: we moeten een speciale didactiek hebben voor het groen onderwijs. Maar ik zei: volgens mij bestaat dat niet. Wat ik wel zag, was een enorme innovatie en transformatie in de landbouwsector op het gebied van voeding, gezondheid, ondernemerschap en duurzaamheid. Dat betekent dat de mensen die daarin werken, nieuwe competenties nodig hebben. Competenties die hen in staat stellen om in dat vakgebied te werken en vorm te geven aan die innovaties. Als er geen toekomst

‘Wetenschappelijke onderzoeken direct gekoppeld aan de onderwijspraktijk; daarvan zou ik er wel veel meer willen hebben’

meer is voor een bedrijf, dan moet een boer iets anders gaan doen. En als de eisen in de voedingsmiddelenindustrie anders worden, dan stelt dat andere eisen aan de werknemers. Dan moeten zij nieuwe deskundigheid en competenties ontwikkelen. Daar ligt de kernopdracht van deze leerstoelgroep.”

Waar komen de onderzoeksvragen vandaan?

“In het begin waren die vragen vooral gekoppeld aan de praktijk. Onder andere uit het bedrijfsleven, bijvoorbeeld uit de handel, kwam de vraag: wat voor competenties moeten inkopers hebben? Tegenwoordig neemt het wetenschappelijk onderzoek een steeds grotere plek in. Promovendi komen zelf met voor-

stellen. Dat kan gaan over ondernemerschap en ondernemendheid, over duurzaamheid of interculturele competenties, maar altijd binnen het kader van competentieontwikkeling.”

En hoe komen de resultaten van dat onderzoek bij het onderwijs terecht?

“Eerst dachten we dat we zelf workshops op scholen moesten geven, om de resultaten van onze onderzoeken te implementeren; nu investeren we in de verbinding met SLO/Cito en met de landelijke pedagogische centra. Die gaan met onze resultaten aan de slag op scholen. Wij proberen onze onderzoeksprogramma's met hun programma's te vervlechten. En natuurlijk hebben we een intensieve samenwerking met Stoas Hogeschool, waardoor ons onderzoek doorsijpelt naar het groen onderwijs.

Maar wij zitten niet in een ivoren toren. Wij leren zelf net zo veel uit de contacten met de scholen en daar proberen we iets mee te doen. Een voorbeeld is het onderzoek naar de effectiviteit van praktijkleren. In samenwerking met PTC+, die het onderzoek ook gedeeltelijk financiert, vergelijkt promovendus Anne Khaled verschillende vormen van praktijkleren. Een vervolgtraject is de begeleiding van docenten van PTC+ bij praktijkleren. Zulke onderzoeken, waarbij wetenschappelijk onderzoek direct gekoppeld is aan de onderwijspraktijk, daarvan zou ik er wel veel meer willen hebben.

Maar we hebben ook een wetenschappelijke taak. En dat is wetenschappelijk onderzoek doen en *acte de présence* geven op internationale wetenschappelijke conferenties en publiceren. Daar is nog een wereld te winnen. Het groen onderwijs in Nederland is zo uniek en zo succesvol dat heel veel buitenlandse daar iets aan kunnen hebben. Want hoe maak je een competentiegerichte kwalificatiestructuur? Daarover valt

Hoogleraar en hoofd ECS Martin Mulder

Nog meer tien jaar ECS

Lerarenopleiding

Uitbreiding van de mogelijkheden van afgestudeerde Wageningers om een tweedegraads bevoegdheid voor het onderwijs te behalen.

AcKlas

Academicici in de klas: assistenten in opleiding bedenken op het terrein van hun onderzoek een les-pakket voor het voortgezet onderwijs dat ze zelf uitvoeren. Tegelijkertijd doen ze onderzoek naar de resultaten van die lessen.

Vaardighedenonderwijs

Wageningse studenten kunnen modules volgen in academische vaardigheden als presenteren, adviseren, onderhandelen, ondernemerschap.

Research Methodologie-Groep

Ondersteuning in statistiek en methodeleer ter versterking van het wetenschappelijke profiel.

Sectievorming

ECS maakt tegenwoordig deel uit van de sectie Business, Consumer and Competence Studies en zal van hieruit onderzoek doen en samenwerken op de raakvlakken met management, marketing, consumentengedrag en recht.

nog heel veel te adviseren. Scholen kunnen daar business aan overhouden.”

Doen jullie ook onderzoek buiten het groen onderwijs?

“We kijken natuurlijk naar de ontwikkelingen in het grijs onderwijs. We doen wel iets bij roc’s, maar ik wil er meer doen. Het is groter, er gebeurt veel. Dit is een terrein dat wij sterk gaan ontginnen.”

Leren de leerlingen anders doordat groen onderwijs apart van grijs onderwijs staat?

“Het leren is anders door de sterke binding met de sector. De bedrijven koesteren hun onderwijs. En de kleinschaligheid geeft een sterk wij-gevoel. Ik ben heel erg voor kleinschaligheid in het onderwijs. Daardoor is er meer sociale cohesie en dat maakt een groot verschil. Het systeem is daardoor anders, het leren van leerlingen en studenten als zodanig zal niet veel anders zijn. Als groen onderwijs onder het ministerie van Onderwijs zou vallen en de aoc’s op zouden gaan in de roc’s, dan zou groen onderwijs nog

steeds aan locaties buiten of aan de rand van de stad verbonden zijn. Voor de leerlingen zou het dus niet veel uitmaken. Anderzijds zouden er wel meer mogelijkheden voor dwarsverbanden zijn, denk aan een onderwerp als inkoop. Dat zou voor de leerlingen wel blikverruimend zijn.”

‘Ik ben heel erg voor kleinschaligheid in het onderwijs. Daardoor is er meer sociale cohesie en dat maakt een groot verschil’

We hebben de afgelopen jaren de ontwikkeling naar competentiegericht onderwijs gehad. Wat staat het groen onderwijs nu te wachten?

“Na competentie komt excellentie. Bij competenties verwachten we dat iemand op minimaal vereist niveau deskundig is. Dat garanderen we aan afnemers van afgestudeerden. Maar jongeren vragen om uitdaging. Het onderwijs moet die vraag benutten. En na excellentie komt nog iets: mensen kunnen briljant zijn in hun vakgebied. Dat zijn de sterren. Daar kan het onderwijs weinig aan doen, die mensen moet je coachen. Maar we hebben wel de taak om talenten te ontdekken en om wegen naar excellentie open te breken.

Een tweede thema voor de toekomst is inspiratie. We kennen allemaal de inspirerende docent. Maar hoe ontwikkel je dat bij docenten? Het is wel mogelijk. Het vraagt om een krachtig personeelsbeleid.”

De tweede focus van de leerstoelgroep is de lerarenopleiding. Afgestudeerde Wageningers gaan vooral naar het hbo en naar het voortgezet onderwijs. Je ziet ze nauwelijks meer in het mbo.

“Zij zouden wel een voorttrekkersrol kunnen spelen bij innovatie in het mbo. Wetenschappelijk opgeleide mensen hebben meer feeling voor onderzoek, ze hebben meer aansluiting bij daar waar kennis geproduceerd wordt. Daardoor kunnen ze meer innovatieve praktijk naar binnen halen en ze kijken meer door een onderzoeksbil naar het onderwijs. Om diagnostiek te doen, de kwaliteit te verbeteren.”

Hoeveel medewerkers zijn er over tien jaar?

Lachend: “Ik heb nog vijf jaar te gaan. Maar als ik nog tien jaar had, dan zouden we een eigen masteropleiding hebben. Dan zouden we hier met honderd mensen werken. Dan zouden we vertakkingen hebben naar plant en dier, omgeving en voeding met een paar hoogleraren op mijn vakgebied. De meerderheid van die mensen zou kunnen leven van opbrengsten uit de markt. Dan zou deze opleiding opnieuw hele duidelijke verbindingen hebben met de praktijk. En het liefst zou ik hebben dat een afgestudeerde bachelor, bijvoorbeeld in de voeding, een kopopleiding Educatie- en competentiestudies doet en daarmee het onderwijs in gaat. Dat zijn de waardevolle mensen voor het onderwijs.”

Voor meer informatie over de leerstoelgroep ECS zie www.groenonderwijs.nl > editie 9